

Una vida a la recerca de la memòria individual i col·lectiva

Ressenya de:

In Search of Memory

Eric Kandel

W. W. Norton & Company, London, 2006. ISBN 0393058638

No passa sovint que unes memòries tinguin com a fil conductor la memòria. La raó d'aquest bucle és que l'autor és un pioner en la recerca de la biologia de la memòria.

Kandel va marxar de Viena a Nova York quan tenia nou anys, fugint dels nazis. Va créixer obsessionat amb una pregunta: com pot ser que tot un país es bolqui a favor del nazisme quan, pocs dies abans de l'entrada de Hitler a Viena, el partit nazi era il·legal i els austríacs defensaven amb fervor la seva independència?

La recerca de respostes a aquesta pregunta el va portar a Harvard per estudiar la literatura alemanya dels anys trenta.

Kandel ha estat tota la vida interessat en la psicoanàlisi. Va deixar la literatura per estudiar medicina i es va especialitzar en psiquiatria per ser psicoanalista. Volia entendre la ment humana per respondre la pregunta que l'obsessionava des de la infantesa. Però els anys cinquanta la psicoanàlisi ja havia perdut tota la credibilitat i Kandel va concloure que no podia treballar amb una eina tan dubtosa. Va reorientar el seu plantejament. Som el que recordem, el nostre món és fet a base de records. El seu nou objectiu era entendre com recordem.

Algunes decisions van resultar encertades, com l'ús del mol·lusc *Aplysia* com a model experimental. Kandel va demostrar que certs tipus d'aprenentatge demostrats en mamífers es veien reflectits en canvis estructurals a les sinapsis d'*Aplysia*. De mica en mica Kandel i els seus col·laboradors van anar definint les vies que segueix un

fenomen fins que esdevé un record, primer en *Aplysia* i, quan la tècnica ho va permetre, en ratolins.

Kandel situa la seva progressió dins la història de la neurociència, des de Ramón y Cajal fins després de rebre el premi Nobel el 2000. El grau de detall mai no sobrepassa el que pot assimilar un lector no especialista. Cada experiment està posat en context i ajuda a entendre els problemes d'aquesta ciència i les solucions parcials que hi han donat els neurocientífics.

Hi ha moments del llibre que remeten a temes molt més grans.

Per exemple, els austríacs es consideraven víctimes del nazisme. Quan Kandel va guanyar el Nobel el president d'Àustria el va convidar a organitzar un congrés internacional a Viena, i ell va triar com a tema del congrés la participació dels austríacs en l'Holocaust.

O la irrupció de la seva dona al laboratori, amb la filla en braços, un diumenge al vespre, escridassant-lo per la poca participació de Kandel en la vida familiar.

Aquesta dedicació total a la feina que la imaginació popular sol relacionar amb els artistes és, massa sovint, l'estigma de l'investigador.

El recorregut vital del Kandel em suggereix una reflexió.

La seva trajectòria comença amb la història, passa per la literatura, la medicina, la psiquiatria i acaba en la neurociència. Pel camí s'ha fet amant de l'òpera, jugador de tennis i col·leccionista d'art. El nostre sistema educatiu garanteix que aquesta mena de personalitat *humanista* no prosperi aquí. Als setze anys es perd de vista per sempre més una fracció immensa del món. És difícil que gaire llicenciats en humanitats puguin seguir en contacte amb la ciència i viceversa. Un sistema que permet adaptar-se als canvis de prioritats al llarg de la vida té molt de guanyat a l'hora d'aprofitar al màxim el potencial humà al seu abast.

Jesús Purroy